

Henk Groenewegen

Gezien

Uitgeverij Van Oorschot
Amsterdam

Proloog

Ze hebben mijn ogen uitgestoken. Nog geen vierentwintig uur nadat zij koningin was geworden.

Alsof dat zin had. De beelden zitten in mijn hoofd, niet in mijn ogen. Volgens mijn moeder, die het allemaal heeft moeten aanzien, zijn ze meegenomen in een kistje. De koning wilde ze zien. De enige ogen die zijn vrouw naakt hadden gezien.

Ze is nu bijna twintig jaar koningin en ik ben bijna twintig jaar blind, maar ik heb haar zien komen als kroonprinses.

Het was nog een kind. Haar lichaam vermoedde al wat haar geest zich nog met geen mogelijkheid kon voorstellen.

Ze was niet meer dan een zetstuk in een politiek spel. Frankrijk adopteerde haar. Maar haar alleen. Niets wat zij meebracht uit haar geboorteland mocht over de grens komen.

De brug was speciaal voor de gelegenheid gebouwd. Over de grensrivier. Op het midden van de brug stond de *Chambre de Changement*.

Ik moest erop toezien dat zij opnieuw werd geboren. Dat was mijn taak. Dus kleepte ik haar uit. Iets wat zij gelaten liet gebeuren.

Alles was pril en onschuldig aan haar. Ze was gezond, haar gebit nog compleet en stralend wit. Dat weet ik omdat ik ook haar mond moest controleren of er niet iets on-Frans in verborgen zat. In geen enkele opening verborg zich iets Oostenrijks.

De linten in haar haar en de zakdoek in haar vuist waren vreemd genoeg het moeilijkst van haar los te krijgen. Haar tranen zou zij drogen in een Franse zakdoek, daar heb ik op toegezien.

Ik heb haar uitgekleet en haar een witzijden onderkleet aangetrokken, daarmee was mijn taak volbracht. Haar nieuwe kledsters kwamen al de brug op gekwetterd om haar te kleden tot de kroonprinses die zij was.

‘Hoe heet je?’

De enige vraag die ze mij stelde.

Ik had een naam moeten verzinnen, maar vergat het domweg.

‘Isabelle Blanchet, hoogheid.’

Ik heb haar nooit meer gezien.

Louis de Thomàs

Op een mooie meidag gaat hij op escortemissie. Ze moeten de Oostenrijkse halen die de vrouw is van de troonopvolger. Een pion die tot dame is gepromoveerd op het Europese schaakbord.

Ze moeten haar naar Compiègne brengen, waar de koning wacht om geen Oostenrijkers te hoeven zien. Vandaar gaat het door naar Versailles.

De escorte komt aan bij de rivier, bij een brug met een kamer op het midden daarvan, aan elke zijde een deur.

‘Een doorgangshuis,’ zegt de ruiter naast Louis. Die kijkt hem bestraffend aan, maar denkt hetzelfde.

Eén van de beide Franse koetsen, die met de voornaamste hofdames, maakt een ruime cirkel en stopt aan de opgang van de brug. Wie dadelijk van de brug af komt zal maar twee of drie passen op Franse bodem hoeven zetten om weer verder te worden gedragen.

De tweede koets met de mindere hofdames stopt daarachter.

In de eerste koets blijven de dames zitten, iedereen in de tweede koets stapt uit, onder wie een meisje gekleed in een eenvoudig wit linnen jurkje, een jurkje dat grijs afsteekt tegen de stralend witte onderjurk die zij over haar arm draagt.

Ze wordt de brug op gestuurd met een: ‘Allez, allez.’

Bij de kamer op de brug aangekomen lijkt ze even te aarzelen. ‘Allez!’ klinkt het nu geërgerd vanaf de koets.

Ze gaat naar binnen en sluit de deur achter zich.

In de verte kondigen een klaroen en hoefgetrappel de komst van de Oostenrijkers aan.

Louis en de andere gardisten maken van de gelegenheid gebruik om even in de stijgbeugels te gaan staan. Hun paarden zijn weliswaar gedrenkt, maar zij hebben al die tijd stilgezeten.

Louis staat aan het begin van de rij en kan zo langs de kamer kijken en de Oostenrijkse koets zien stoppen aan de overkant.

Als eerste stapt een hofdame uit die aldoor de tranen van haar gezicht moet vegen. Ze steekt haar hand uit om de jonge bruid uit het rijtuig te helpen, maar die is haar te snel af.

Door de allesverhullende cape met capuchon krijgt niemand zicht op het wicht, zoals iedereen aan het hof haar de afgelopen weken is gaan noemen.

Zonder verder om te kijken loopt ze schijnbaar onbekommerd haar verleden uit, pakt ze voorzichtig de voorkant van haar cape op en loopt de brug op, de kamer in.

De luide snik van haar voormalige vertrouweling sluit de deur naar Oostenrijk.

Terwijl de koets wegdraaft en de begeleiders aansluiten, moet de Franse kant afwachten.

Dan komt het meisje in de linnen jurk naar buiten.

Alle hofdames lopen nu, zo snel als betamelijk is, met

allerhande kledingstukken de brug op. De laatste in die rij gakkende ganzen duwt het meisje iets in de handen, snerpt een bevel en geeft haar een zet die haar bijna de brug af doet struikelen.

Het meisje loopt gehaast langs de gardisten zonder hen te zien omdat ze doorlopend omkijkt. Dan schudt ze een paar keer haar hoofd en rent ervandoor.

Wanneer de hofdames weer naar buiten komen hebben ze in hun midden een jonge vrouw wier aanblik Louis bijna uit het zadel werpt.

Hij ziet voor het eerst van zijn leven pure onschuld, hij herhaalt het fluisterend voor zichzelf. Hij weet eigenlijk niet wat hij zegt, weet alleen dat hij zo iemand nooit eerder zag.

Dat zij in alles het tegenovergestelde is van wat hij ooit heeft gezien.

Hij wendt met enig geweld zijn hoofd af om niet langer opgegeten te worden door haar aanblik.

In de verte ziet hij het grauwlinnen jurkje lopen, als een servet dat van tafel is gewaaid nadat alle monden eraan zijn afgeveegd.

Isabelle

Het was lang droog geweest.

Mijn moeder en ik stonden met alle kruiden ingepakt klaar om naar de markt te gaan.

Mijn tijd aan het hof was een pijnlijke herinnering geworden, waarvan de pijn dag na dag steeds iets minder scherp werd.

En nu de koning dood was, was er een nieuwe koning en een nieuwe koningin die ik nog gezien had als prinses. Het nieuws had ons al bereikt.

De groep die voor onze hut stopte, kwam niet als een verrassing. De stofwolk had hun komst al aangekondigd. Al hadden we niet verwacht dat ze hier zouden stoppen, eerder bij het Grote Huis.

Een officier van de Koninklijke Garde, ik herkende het uniform.

Hij stapte langzaam af.

Zijn manschappen waren veel sneller en hadden mij meteen omsingeld.

De laatste die nog op zijn paard zat, was duidelijk geen geoefend ruiter. Omstandig was hij bezig af te stappen. Gepeperde vloeken begeleidden elke beweging. In plaats van een riem met sabel had hij een rammelende ransel om.

Een veldchirurgijn. Hier waren toch geen gewonden?

Op teken van de officier werd ik vastgegrepen door twee soldaten, mijn moeder die wilde protesteren werd lachend aan de kant geschoven.

De officier kwam op mij afgelopen, nam zijn hoed met een zwaai af en boog overdreven.

Een dode blik op mij gericht en een fluisterstem zei: ‘Mademoiselle, ik kom voor uw ogen.’

Meteen wist ik wat hij bedoelde en waar die chirurgijn voor nodig was. Natuurlijk probeerde ik mij uit alle macht los te rukken en natuurlijk was het zinloos.

‘Maar we zijn geen beesten.’

Hij pakte een jonge gardist bij zijn nekvel en liep onze hut binnen. Het slaapgedeelte in.

Zonder dat mijn voeten de grond raakten, werd ik achter de twee aan gedragen. Pal voor de jongen werd ik neergezet. Door het raam keek ik in de grijnzende tronies van twee soldaten.

Terwijl de jongen een rood hoofd kreeg dat elk moment leek te kunnen ontploffen, zei de officier: ‘Onze maagd hier is je laatste kans op plezier. Hij zou de laatste man kunnen zijn die je naakt ziet. Jouw keuze. Maak er het beste van.’

Hij liep naar buiten en sloot de deur.

De jongen had zich niet bewogen. Hij staarde naar de grond. Ik staarde naar hem totdat ik door hem heen keek.

‘Kleed je uit.’

Blijkbaar had mijn stem nog altijd haar naakte kracht. Hij kleedde zich uit.